

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTiques I DE SOCIOLOGIA

LLICENCIATURA: SOCIOLOGIA

ASSIGNATURA: 21057 ESTRUCTURA I CANVI SOCIAL – 8 crèdits (5,5 ECTS)

DURADA: Primer semestre

CURS: Tercer curs

CURS ACADÈMIC: 2006/2007

Descripció

1. Finalitats / propòsits de la formació:

Es tracta d'un curs teòric: intenta articular els continguts de diverses matèries que figuren als cursos anteriors del pla d'estudis. Sobretot, consisteix a relacionar continguts de les àrees de teoria sociològica i d'estructura social. A partir d'un coneixement panoràmic mínim de diverses teories s'endinsa en la definició del canvi social; d'altra banda, demana també un assaig d'anàlisi d'una estructura social diferent de la d'Espanya i Catalunya (que s'ha abordat en aquestes matèries anteriors).

2. Mòduls, blocs, temes o apartats:

- a. L'anàlisi del canvi social: el cas del desenvolupament.
- b. L'anàlisi de la globalització

3. Bibliografia comentada:

Presentem un esquema bibliogràfic adaptat tant a les demandes teòriques del curs com al requisit de cercar informació sobre diverses regions del món (a la bibliografia complementària)

Bibliografia bàsica.-

a. Teories del canvi social i del desenvolupament

Aguilar, S. (2001): *Ordre i desordre*. Barcelona.

Amin, S. (1985) *La acumulación en escala mundial* México: siglo XXI.

-- (1999) *El capitalismo en la era de la globalización* Barcelona: Paidós.

Benería, L. (1979) "Reproducción, producción y división sexual del trabajo", *Mientras Tanto*, 6:47-84.

Berzosa, C. (coord.) (1994) *La economía mundial en los 90*. Barcelona, Icaria-Fuhem.

Evans, P. (2004) "Development as Institutional Change: The Pitfalls of Monocropping and the Potentials of Deliberation", *Studies in Comparative International Development*, 38(4): 30-52.

Francisco, Andrés de (1997): *Sociología y cambio social*. Barcelona, Ariel.

Inglehart, R. (1998) *Modernización y posmodernización: el cambio cultural, político y económico en 43 sociedades*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.

-- (2005) *Modernization, Cultural Change and Democracy. The Human Development Sequence*. Cambridge: Cambridge University Press.

Jessop, B. (2003) "Governance and Metagovernance: On Reflexivity, Requisite Variety, and Requisite Irony", in: Bang, H. *Governance, Governmentality, and Democracy*. Manchester: Manch. Univ. Press.

Juliá, S. (1989) *Historia social/ sociología histórica* Madrid: s.XXI

Martinussen, J. (2003) *Society, State and Market*, London: ZedBooks.

Myrdal, G. (1974) *La pobreza de las naciones*. Barcelona: Ariel.

North, D. (1993) *Instituciones, cambio institucional y desempeño económico*. México: FCE

Olson, M. (1986). "Desigualdad, discriminación y desarrollo". *Auge y decadencia de las naciones*. Cap. 6. Barcelona: Ariel

Reis, E. & Moore, M. (2005) *Elite Perceptions of Poverty and Inequality*. Cape Town- London- NY: CROP, David Phillips, Zed Books.

Santos, B. S. (2005) "La sociología de las ausencias y las emergencias", *El milenio huérfano*. Madrid: Trotta.

Sen, A. (2000) *Desarrollo y Libertad*. Madrid: Planeta.
 Sztompka, P. (1993) *Sociología del cambio social*. Madrid, Alianza.
 Tilly, Ch. (1991[1984]) *Grandes estructuras, procesos amplios, comparaciones enormes* Madrid: Alianza.
 Zabala, I. (2001) "El desarrollo humano desde una perspectiva de género", en: Ibarra, P. & Unceta, K. (coords) *Ensayos sobre el desarrollo humano* Barcelona: Icaria.

b. Teories de la globalització.-

Bauman, Z. (2000) *Globalization: the Human Consequences* London: Polity.
 Beck, U. (1998): *¿Qué es la globalización?. Falacias del globalismo, respuestas a la globalización*. Barcelona, Paidós.
 Berger, P. & Huntington, S. (2003) *Globalizaciones múltiples* Barcelona: Ariel.
 Brenner, N. (1999) "Globalisation as Reterritorialisation: The Re-scaling of Urban Governance in the European Union", *Urban Studies*, 36(3), pp. 431—4 51.
 Castells, M. (1997-8) *La era de la información* 3 vols Madrid: Alianza.
 Entrena, F. (2001): *Modernidad y cambio social*. Madrid, Trotta.
 Fligstein, N. (1996) "Markets as Politics: A Political- Cultural Approach to Market Institutions", *American Sociological Review*, 61(4), pp.656—673.
 Giddens, A. (1993) *Consecuencias de la modernidad* Madrid Alianza.
 Goldthorpe, J.H., (2002), "Globalisation and Social Class", *West European Politics*, 25(3): 1-28.
 Guadagni, A.A. & Kaufman, J. (2004) "Comercio internacional y pobreza mundial". *Revista de la CEPAL*, 84: 83-97.
 Held, D. & McGrew, Goldblatt, D. & Perraton, J. (2000). *Global transformations. Politics, Economics and Culture*. Cambridge, Polity.
 Sklair, L. (1997) "Social movements for global capitalism: the transnational capitalist class in action", *Review of International Political Economy*, 4(3), pp. 514—538.
 Hirst, P. & Thompson, G. (1999) *Globalization in Question* Malden: Polity Press.
 Kerbo, H. R. (1998): *Estratificación social y desigualdad. El conflicto de clases en perspectiva histórica y comparada*. Madrid, McGraw-Hill.
 Santos, B. S. (2005) "Los procesos de globalización", *El milenio huérfano*. Madrid: Trotta.
 Santos, M. (2000) *La naturaleza del espacio* Barcelona: Ariel.
 Sassen, S. (2003) *Contrageografías de la globalización* Barcelona: Mapas.
 Sklair, L. (1997) "Social movements for global capitalism: the transnational capitalist class in action", *Review of International Political Economy*, 4(3), pp. 514—538.
 Strange, S (2001[1996]) *La retirada del Estado* Barcelona: Icaria.
 Vaquero, C. (2000): "Globalización, empleo y desigualdad salarial. La utopía de los mercados libres globales". En: Antonio Antón (Coordinador): *Trabajo, derechos sociales y globalización. Algunos retos para el siglo XXI*. Madrid, Talasa. Págs. 32-86.
 Yaghmaian, B. (1998) "Globalization and the State: The Political Economy of Global Accumulation and Its Emerging Mode of Regulation", *Science and Society*, 62(2), pp.241-265.

Bibliografía complementària

a. Sobre el canvi social

Anderson, P. (1985) *Teoría, política e historia* Madrid: s.XXI
 Arendt, Hanna (1990): *Sobre la revolución*. Madrid, Alianza.
 Beck, U.; Giddens, A. & Lash, S. (1995) *Reflexive Modernization* London: Polity.
 Bell, Daniel (1986): *El advenimiento de la sociedad post-industrial*. Madrid, Alianza.
 Benedicto, Jorge y Morán, Mª Luz (eds.) (1995): *Sociedad y política. Temas de sociología política*. Madrid, Alianza.
 Berger, P. (1986) *La revolución capitalista* Madrid: Península.
 Blau, P. (1982[1964]) *Intercambio y poder en la vida social* Madrid: MORA.
 Boudon, R. (1981) *La lógica de lo social* Madrid: Rialp.
 Bourdieu, P. & Wacquant, J.L. (1994) *Per a una sociología reflexiva* Barcelona: Herder.
 Coleman, J.S. (1988) "Social Capital in the Creation of Human Capital", *American Journal of Sociology*, 94, pp. 95-120.
 Collins, R. (1991) "Las cadenas rituales de interacción y la producción del orden social estratificado", in: González de la Fe, T. (ed.) *Sociología: Unidad y Diversidad* Madrid: CSIC- IESA
 Dahl, R. (1989): *La poliarquía: participación y oposición*. Madrid, Tecnos
 Dharendorf, Ralf (1990): *El conflicto social moderno. Ensayo sobre la política de la libertad*. Madrid, Mondadori.
 Elias, N. (1982[1939]) *Power and Civility. The Civilizing Process* 2 vols New York: Pantheon.
 Elster, J. (1983) *Sour Grapes. Studies in the Subversion of Rationality* Cambridge: Cambridge University Press.
 -- (1997): *El cambio tecnológico*. Barcelona, Gedisa.
 Flynn, D. (1984) "El desarrollo del primer capitalismo a pesar de los metales preciosos: una interpretación anti-Wallerstein", *Revista de Historia Económica*, año II, 2
 Frank, A.G. (1971b) *El desarrollo del subdesarrollo* Barcelona: Anagrama.
 -- (1979) *La acumulación mundial: 1492-1780* Madrid: s.XXI
 Furtado, C. (1965[1964]) *Dialéctica del desarrollo. Diagnóstico de la crisis del Brasil* México- Buenos Aires: FCE.

Fontana, J. (1992) *La història després de la fi de la història* Vic: Eumo Editorial.

Fukuyama, F. (2001) "Social capital, civil society and development", *Third World Quarterly*, 22 (1), pp. 7—20.

Hammar, T et al. (1997) *International Migration, Immobility and Development* Oxford/ New York: Berg.

Humphries, J. & Rubery, J. (1984) "The Reconstitution of the Supply Side of the Labour Market: the Relative Autonomy of Social Reproduction", *Cambridge Journal of Economics*, 8 (4), pp.331-346.

Kontopoulos, K. (1993) *The Logics of Social Structure* Cambridge: Cambridge University Press.

Giddens, A. (1984) *The Constitution of Society* Cambridge: Polity.

-- (1992) *The Transformation of Intimacy* Cambridge: Polity

Lash, S. & Urry, J. (1994) *Economies of Signs and Space* London: Sage.

Lipset, M.S. (1987[1955]) *El hombre político. Las bases sociales de la política* Madrid: Tecnos.

-- (1992[1959]) "Algunos requisitos sociales de la democracia: desarrollo económico y legitimidad política", en: AA.VV. *Diez textos básicos de ciencia política* Barcelona: Ariel.

Luhman, N. (1998) *Complejidad y modernidad de la unidad a la diferencia* Madrid: Ed. Trotta.

Martí, S. (2001) "¿Y después de las transiciones qué? Un balance y un análisis de las teorías del cambio político", *Revista de Estudios Políticos*, 113, pp. 101--124.

Marx, K. (1976, 1978, 1980) *El Capital. Crítica de la economía política* Barcelona: Grijalbo (OME)

-- & Hobsbawm, E. (1984) *Formaciones económicas precapitalistas* Barcelona: Crítica.

Mills, Ch.W. (1987[1959]) *La imaginació sociològica* Barcelona: Herder.

Moore, B. (1991): *Los orígenes sociales de la dictadura y la democracia*. Barcelona, Península.

Myrdal, G. (1996) "Facets of the Negro Problem", in: Holmwood, J. (ed) *Social Stratification*, Cheltenham: An Elgar Ref. Collection.

Nisbet, R. Et al. (1988) *El cambio social* Madrid: Alianza Editorial.

Offe, C. (1985) *Disorganized Capitalism* London: Polity.

Olson, M. (1986): *La lógica de la acción colectiva*. Barcelona, Ariel.

Porpora, D.V. (1987) *The Concept of Social Structure* New York: Greenwood Press

Riechmann, J. y Fernández Buey, F. (1994): *Redes que dan libertad. Introducción a los nuevos movimientos sociales*. Barcelona, Paidós.

Rust, A. i altres (1999) "Research Strategies in Comparative Education", *Comparative Education Review*, 13(2), pp. 86-109.

Santos, B.S. (1994) *Pela Mao de Alice* Lisboa: Afrontamento.

--(1995) *Toward a New Common Sense* London: Routledge.

Skocpol, Th. (1979) *States and Social Revolutions* Cambridge: Cambridge University Press.

Tarrow, S. (1997) *El Poder en movimiento: los movimientos sociales, la acción colectiva y la política* Madrid: Alianza.

Teune, H. (1990) "Comparing Countries: Lessons Learned", a: Oyen, E. (ed.) *Comparative Methodology. Theory and Practice in International Social Research* London: SAGE/ International Sociological Association.

Thompson, E.P. (1981) *Miseria de la teoría* Barcelona: Crítica.

Tilly, C. (1992) "Prisioneros del Estado", *Revista Internacional de Ciencias Sociales*, 133, pp. 351-359.

Villasante, T.R. (1995) *Las democracias participativas* Madrid: Ediciones HOAC.

Wallerstein, I. (1979[1974]) *El moderno sistema mundial* 2 vols Madrid: sXXI.

-- (1997): *El futuro de la civilización capitalista*. Barcelona, Icaria. Págs. 69-99.

Weber, M. (1971) *Economía y sociedad* Madrid: Edicusa.

Zabala, I. (1999) "Un viaje a través del tiempo: treinta años de pensamiento económico feminista en torno al desarrollo", en: Carrasco, C. (ed) *Mujeres y economía* Barcelona: Icaria.

b. Sobre la globalització econòmica

Bilbao, A.; Barco, E. y otros (1994): *Desarrollo, pobreza y medio ambiente. FMI, Banco Mundial, GATT, al final del siglo*. Madrid, Talasa.

Bresser, L.C.; Maravall, J.M. y Przeworski, A. (1995): *Las reformas económicas en las nuevas democracias. Un enfoque socialdemócrata*. Madrid, Alianza

Esping-Andersen, G. (ed) (1996) *Welfare States in Transition. National Adaptations in Global Economies* London: SAGE/ United Nations Research Institute for Social Development.

Fernández Durán, R. (1996) *La explosión del desorden. La metrópoli como espacio de la crisis global*. Madrid, Fundamentos.

Mesa, R. (1992): *La nueva sociedad internacional*. Madrid, Centro de Estudios Constitucionales.

Montes, P. (1996): *El desorden neoliberal*. Madrid, Trotta.

Morales, A. (comp.) (1993): *Cambio y orden mundial*. Costa Rica, Flacso.

Navarro, V. (1997): *Neoliberalismo y Estado del bienestar*. Barcelona, Ariel.

Tortosa, J. M^a (1992): *Sociología del sistema mundial*. Madrid. Tecnos.

Vidal Villa, J. M. (1995): *Cap a una economia mundial*. Barcelona, Publicacions de la Universitat de Barcelona

c. Estructura social d'Amèrica Llatina

CEPAL (2003) *Panorama Social de América Latina* [en línea] www.eclac.org, anual. (Informes i dades sobre classes i gèneres)

Dahan, M. & Gaviria, A. (2001) "Sibling Correlations and Intergenerational Mobility in Latin America", *Economic Development and Cultural Change*, pp. 534-554. (Hipòtesi sobre la modernització i la mobilitat)

Portes, A. i Hoffman, K., (2003), "Las estructuras de clase en América Latina: composición y cambios durante la era neoliberal", *Serie Políticas Sociales de CEPAL*, 68, <www.eclac.org>

Roberts, E. (2003) "Social Inequalities Without Class Cleavages in Latin America Neoliberal Era", *Studies in Comparative International Development*, Winter 2002, Vol. 36, No. 4, pp. 3-33. (Anàlisi neoweberiana de les classes socials)
World Bank (2004) "Summary", *Inequality in Latin America: Breaking with History?* [en línia] www.worldbank.org, 12/2004. (Intent de síntesi de l'anàlisi sociològica i la teoria del capital humà)

d. Estructura social dels Països Àrabs

Burgat, F. (1996) *El islamismo cara a cara* Barna: Ed Bellaterra (Anàlisi política crítica tesi dels motius religiosos primordials)
Economic Research Forum (2002) "Labour Markets and Human Resource Development", *Economic Trends in the MENA region* on line www.erf.org.eg/html/trends02.asp, 06/2005. (Panorama estadístic)
Mernissi, F. (1993) *Marruecos a través de sus mujeres*. Barna: Ed Oriente y Mediterráneo.
-- (1995) *El poder olvidado* Barcelona: Icaria. (Relacions de gènere a un país àrab)
UNDP (2002, 2003) *Arab Human Development Report* [en línia] www.undp.org, 10/2003. (Panorama estadístic)
Weiffen, K. (2004) "The Cultural Economic Syndrome: Impediments to Democracy in the Middle East", *Comparative Sociology*, Volume 3, issue 3-4, pp. 353-375. (Tesi 'cultra condiciona política')

e. Estructura social dels Països de l'OCDE (vegeu també Kerbo)

Cousins, C., (1998), "Social exclusion in Europe: paradigms of social disadvantage in Germany, Spain, Sweden and the United Kingdom", *Policy and Politics*, 26(2): 127-146.
--(2000), "Women and Employment in Southern Europe: The Implications of Recent Policy and Labour Market Directions", *South European Society and Politics*, 5(1): 97-122. (Estructura de classes i relacions de gènere)
Domhoff, G.W. (1996[1967]) "Is the American Upper Class a Governing Class?", in: Holmwood, J. (ed) *Social Stratification*, 3 vols, Cheltenham: An Elgar Reference Collection. (Anàlisi de les elits als EUA i tots els països occidentals)
Galbraith, J.K. (1992) *La cultura de la satisfacció* Barcelona: Ariel. (Classes socials i política als EUA)
Korpi, W. & Palme, J. (1998) "The Paradox of Redistribution and Estrategies of Equality: Welfare State Institutions, Inequality and Poverty in the Western Countries", *American Sociological Review*, 63 (5), pp. 661-688. (Estructures de classe i relacions de gènere)
Wilson, W.J. (1987) *The Truly Disadvantaged. The Inner City, the Underclass and Public Policy* Chicago and London: The University of Chicago Press. (Anàlisi de l'estructura de classe i de l'exclusió de la població negra als EUA)
Wright, E.O. (1997) *Class Counts* Oxford: OUP.

f. Altres regions del món (vegeu també Kerbo)

Amin, S. (1985) *La acumulación en escala mundial* México: siglo XXI. (Àfrica)
Attané, I. (2002) "A half century of Chinese socialism: the changing fortunes of peasant families", *Journal of Family History*, 27(2): 150-171.
Castells, M. (1998) *La era de la información Vol 3* Madrid: Alianza. (Àfrica, Rússia, Àsia)
Förster, M.; Jesuit, D. & Smeeding, Th (2003) "Regional Poverty and Income Inequality in Central and Eastern Europe. Evidence from the Luxembourg Income Study" *WIDER Discussion Paper* No. 2003/65 www.wider.unu.edu
Mamdani, M. (2003) "Darle sentido político a la violencia en el África postcolonial", *ISTOR*, núm. 14.
Mathews, R. (2000) "Gender Inequality and Economic Growth in Rural China", *Social Science Research*, 29: 606-632.
UNDP (2003) *Hum. Dev. Reports of Indian States* [en línia], www.undp.org, 01/2003.
Yemtsov, R. (2003) "Quo Vadis? Inequality and Poverty Dynamics across Russian Regions" *WIDER Discussion Paper*. No. 2003/67 www.wider.unu.edu

g. Recursos digitals sobre l'estructura social

Tipologies de l'estructura de classes

Classificació Internacional d'Ocupacions (International Classification Of Status In Employment)

- Aplicació a Estats Units: Erik Olin Wright's Patterns of Change in Job Structure Project <http://www.ssc.wisc.edu/~wright/Job-structure.html>
- Aplicació a Europa: Institute for Employment Research, University of Cambridge <http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/ier/research/isco88/english/>
- Aplicació al Tercer Món: Organització Internacional del Treball <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/class/icse.htm>

Comparació de tipologies: Manfred Max Bergman i Dominique Joye (2001) Comparing Social Stratification Schemas: CAMSIS, CSP-CH, Goldthorpe, ISCO-88, Treiman, and Wright www.sidos.ch/publications/e_mb_dj_comparing.pdf

Escala de Cambridge (CAMSIS) <http://www.cf.ac.uk/socsi/CAMSIS/overview.html>

Bases de dades sobre l'estructura social

EUROSTAT (2005) *Structural Indicators. Social Cohesion* <http://epp.eurostat.cec.eu.int>

Institut d'Estadística de Catalunya (2005) *Base de dades territorials* <http://www.idescat.es>
Instituto Nacional de Estadística (2005) INE Base: Censo de Población, Encuesta de Población Activa, Panel de Hogares de la Unión Europea <http://www.ine.es>

Avaluació de la desigualtat i del desenvolupament humà

Capability and Sustainability Centre <http://www.st-edmunds.cam.ac.uk/csc/>

Human Development and Capability Association <http://fas.harvard.edu/~freedom>

Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament (1990-2003) *Informe sobre el Desarrollo Humano*
Barcelona: Mundi-Prensa (en cat) [en línia] www.undp.org (en cast i ang). Les versions de 1997 i 2003 tracten la pobresa

Social Watch, Control Ciudadano. <http://www.socialwatch.org/es/portada.htm> Aquesta ONG avalua l'assoliment dels objectius ONU sobre igualtat i desenvolupament.

University of Texas Inequality Project <http://utip.gov.utexas.edu/>

Women International League for Peace and Freedom : Economic Justice
<http://www.wilpf.int.ch/economicjustice/ejindex.htm>

4. Referències per estructurar el treball de l'alumne

Es preveuen tres activitats d'avaluació: dues recensions individuals de les lectures obligatòries i un treball col·lectiu sobre un canvi social observable en un país del món. És imprescindible superar cada activitat amb una nota igual o superior a 4.5 per calcular la mitjana ponderada que donarà la nota final. Es fixarà una data a mig curs per lliurar la primera recensió, així com una data límit per lliurar la segona i l'anàlisi del país als mesos de gener-febrer.

El curs consistirà en exposicions orals del professor i en seminaris sobre les lectures i l'anàlisi del canvi social. La participació dels/es estudiants als seminaris és obligatòria. Qualsevol absència haurà de ser degudament justificada. L'acumulació d'absències injustificades implicarà reduccions en la nota final.

5. Competències a desenvolupar

Competència	Indicador específic de la competència
Anàlisi i síntesi crítica	Capacitats per reconèixer la complexitat dels fenòmens socials i de les diverses situacions socials.
Gestió de la informació	Elaborar hipòtesis Prendre posició davant un problema
Resolució de problemes	Habilitats tècniques per la producció i anàlisi de dades qualitatives i quantitatives

Avaluació

Bloc/Apartat/tema	Pes	Descripció
1	30%	Recensió de les lectures obligatòries. L'estudiant ha d'argumentar el seu propi punt de vista amb coherència.
2	30%	Recensió de les lectures obligatòries. L'estudiant ha d'argumentar el seu propi punt de vista amb coherència.
1 i 2	40%	Anàlisi d'un canvi social observable en un país del món. Un equip d'estudiants ha d'elaborar hipòtesis sobre els factors d'aquest canvi social (p.ex. la tendència de la desigualtat, l'impacte d'un ajustament estructural, etc)